

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania [...] Bank [...] S.A. we W.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we W.
z udziałem zainteresowanych: A. M. i M. Sp. z o.o. w B.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 kwietnia 2019 r.,
zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 4 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od odwołującej się Spółki na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2017 r. Sąd Apelacyjny [...] oddalił apelację [...] Bank [...] S.A. we W. od wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 6 grudnia 2016 r. Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi wnioskodawcy, na uprzedni jego wniosek, w dniu 13 września 2017 r.

Wnioskodawca reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego w dniu 10 listopada 2017 r. złożył skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego. W uzupełnieniu braków formalnych skargi wskazał wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 115 zł. Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że przepis art. 398² § 1 k.p.c. reguluje zasady dopuszczalności skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia. W sprawach zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

W niniejszej sprawie wnioskodawca odwołał się od decyzji organu rentowego dotyczących ubezpieczonej, w której to określono, że podstawa wymiaru i składka na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia u płatnika składek [...] Bank [...] S.A. wynosiła „0”. Istota sporu sprowadzała się do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej jako pracownika u zainteresowanych w okresie wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z wnioskodawcą [...] Bank [...] S.A., a tym samym, czy ubezpieczoną można uznać za pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.). W związku z tym przedmiotem sporu, a w konsekwencji przedmiotem zaskarżenia, jest jedynie wysokość należnych składek od zwiększonych podstaw wymiaru na ubezpieczenia opisane w zaskarżonych decyzjach. Z tych względów o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia, a że jest niższa niż 10.000 zł, skarga kasacyjna w sprawie nie jest dopuszczalna. Podlegała więc odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżący [...] Bank [...] S.A. zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik

postępowania, a mianowicie: 1. art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie wniesionej przez stronę skarżącą skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, podczas gdy została ona złożona w sprawie, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, 2. art. 398⁶ § 2 k.p.c., przez jego zastosowanie, mimo że nie zachodziły okoliczności uzasadniające jego zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej.

Mając powyższe na uwadze, skarżąca wniosła o uchylenie na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od organu rentowego na rzecz strony skarżącej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie na podstawie art. 395 § 2 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. o uchylenie zaskarżonego postanowienia w trybie w przepisie tym przewidzianym.

W uzasadnieniu wskazano, że sprawa, w której wniesiono skargę kasacyjną, ma charakter sprawy o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a więc wniesienie skargi kasacyjnej należy uznać za dopuszczalne, mimo że wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza 10.000 zł. Za sprawę o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego należy bowiem uznać sprawę, w której ustalane jest, czy dany podmiot podlega z danego tytułu ubezpieczeniu społecznemu, przy czym przez termin ubezpieczenie społeczne należy rozumieć również ubezpieczenie zdrowotne. Toczony spór nie jest sporem o wysokość składki, ale sporna jest „podmiotowa konfiguracja” stosunku ubezpieczenia zdrowotnego. Taki charakter ma spór będący przedmiotem postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji zakończony wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2017 r. Przedmiotem rozpoznania jest bowiem ustalenie, czy ubezpieczona w ramach pracy, którą świadczyła, podlega ubezpieczeniu z tytułu zawartej ze skarżącym umowy zlecenia, czy z tytułu umowy o pracę zawartej ze swoim pracodawcą. Ponadto, zdaniem skarżącego, uzasadnieniem dla dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej jest postępowanie organu rentowego polegające na faktycznym, całkowicie nieuprawnionym rozdzieleniu czynności, które powinny stanowić jedną decyzję, na dwa odrębne etapy, tj. etap pierwszy, który jest przedmiotem

niniejszego postępowania i obejmuje ustalenie w drodze decyzji wysokości podstawy wymiaru składki oraz wysokości samej składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości „0” zł z tytułu umowy cywilnoprawnej łączącej ubezpieczoną ze skarżącym oraz - co zapewne nastąpi w związku z uprawomocnieniem się tej decyzji - etap drugi, obejmujący wydanie kolejnej decyzji tym razem ustalającej wysokość podstawy wymiaru składek oraz wysokości składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu umowy o pracę zawartej między ubezpieczoną a zainteresowanym pracodawcą (partnerem), co będzie związane z zastosowaniem przepisu art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Skarżący stwierdził, że również i ta decyzja będzie *prima facie* dotyczyła wysokości składek, a więc takie postępowanie organu rentowego uniemożliwi któremukolwiek podmiotowi zainteresowanemu w sprawie złożenie skargi kasacyjnej celem weryfikacji poprawności działań zarówno organu rentowego, jak i sądów orzekających. Takie działanie, w miejsce stwierdzenia decyzją objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego ubezpieczonej z tytułu zawartej umowy zlecenia ze skarżącym jako pracownika pracodawcy na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie może zostać uznane za prawidłowe oraz obliczone jest wyłącznie na znaczące utrudnienie zainteresowanym skorzystania z przysługującego prawa do sądu.

Organ rentowy wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

W spornej kwestii w orzecznictwie Sądu Najwyższego występowała rozbieżność. Z jednej strony przyjmowano, że sprawa „o składki na ubezpieczenie zdrowotne”, w której organ rentowy ustalił „zerową” podstawę wymiaru składek na takie ubezpieczenie, a w konsekwencji „zerową” wysokość składki osoby zainteresowanej, która nie podlegała ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej w okolicznościach, o których stanowi art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest w istocie sprawą o podleganie

ubezpieczeniu zdrowotnemu, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2013 r., II UZ 129/12, LEX nr 1427732; z dnia 14 maja 2013 r., II UZ 19/13, LEX nr 1427734; z dnia 14 maja 2013 r., II UZ 17/13, LEX nr 1427733; z dnia 17 maja 2013 r., II UZ 20/13, LEX nr 1555546; z dnia 17 maja 2013 r., II UZ 21/13, LEX nr 1619028; z dnia 17 maja 2013 r., II UZ 22/13, LEX nr 1619029 i z dnia 6 czerwca 2013 r., II UZ 39/13, LEX nr 1331303).

Sąd Najwyższy zajmował także przeciwne stanowisko, że sprawa z odwołania od decyzji organu rentowego, w której ustalono „zerową” podstawę i „zerowy” wymiar składek na ubezpieczenie zdrowotne z uwagi na niepodleganie zainteresowanej ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią, na podstawie których zainteresowana wykonywała w istocie rzeczy pracę na rzecz swojego pracodawcy, nie jest sprawą o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, dlatego dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 lutego 2017 r., II UZ 76/16, LEX nr 2242372; z dnia 14 września 2017 r., II UZ 47/17, LEX nr 2361209; z dnia 5 października 2017 r., II UZ 58/17, dotychczas niepublikowane, a także z dnia 12 października 2017 r., II UZ 60/17, LEX nr 2382426).

Te rozbieżności zostały rozstrzygnięte w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17 (LEX nr 2496256), z której wynika, że sprawa z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalającej „zerową” podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne z uwagi na niepodleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia, jest sprawą, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). W tej argumentacji, odwołanie od decyzji o zastosowaniu wymienionego przepisu (art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) nie kreuje sporu o powstanie odrębnego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale dotyczy zwiększenia podstawy wymiaru należnych składek z jednego pracowniczego tytułu, któremu podlega

pracownik z podstawowego pracowniczego zatrudnienia, choćby zawierał niemające odrębnego bytu prawnego umowy cywilnoprawne zlecenia lub o świadczenie usług z podmiotem trzecim (stroną odwołującą się).

Akceptując stanowisko zawarte w tej uchwale, która została podjęta w jednej ze spraw z udziałem strony wnoszącej zażalenie, w którego treści nie zawarto nowych argumentów, do których nie odniósłby się skład powiększony, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c., orzekając o należnych organowi rentowemu kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.